

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

A kézdívásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 forint, félévre 2 forint 50 krajczár, negyedévre 1 forint 25 krajczár. Egyre szám ára 5 krajczár. Községek, tanítók, iparosok, és egyesületek, melyeknek tagjai egyenként előfizetnek, 4 forintt kapják a lapot.

Felolós szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-felajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyi) intézendők.
Kiadó hivatal: K-Vásárhelyi az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová hirdetmények s előfizetési pénzek küldendők.

A kis gazdák hitelkérdése.

Budapest, 1895. július hó.

(+) Ha méltán feljajdulhatnak hazánk nagy s középirtokosai a hitel elégtelensége miatt, úgy mit tegyenek kisirtokosaink, kikről semmikép sincs gondoskodva? Gondoskodni kell tehát a irtokosi osztályról. Még inkább előtérbe lép az e részbeni gondoskodás szüksége, ha tekintetbe vesszük, hogy ez osztály, mely számánál s a kezein lévő terület nagyságánál fogva egyike a legtekintélyesebb néposztálynak s a legtöbb vagyont képviseli; melyre az összes hazai östermelés oroszán része nehezedik, melynek emelkedése s jólététől, gazdasági rendszerének javításától várjuk közgazdasági állapotaink javulását, mely a mezőgazdaság fejlesztése által megvetheti Magyarország iparfejlődésének alapját: ez az osztály terhes adók s alacsony gabona árak sulya alatt görnyedez és nem csak befektetési tőkével nem bír, hanem a megélhetés eszközeit is alig képes megszerezni magának és adósságok miatt a tönkremenésnek, a pusztulásnak megy elébe.

Segélyt kell nyújtani a gazdáknak, természetesen nem könyörseget; a hónuk alá kell nyulnunk, hogy el ne bukjanak, de ne adjunk nekik inségekölösönt, mert ilyesmivel, mulandó hatása miatt, ezélt nem érünk. Olesó, könnyen igénybe vehető és megerőltetés nélkül vissza-

fizethető kölcsönök lehetőségét nyújtuk kisirtokosainknak. Távol vagyunk attól, hogy a hitelnyújtást valami gyökeresen orvosló gyógyszernek tekintsük. A hitel még nem ad meg mindent. Áldásos hatását azonban tagadni nem lehet. A hitel két élű kard. Igen áldásos lehet arra, aki azt később jutalmazó beruházásokra használja fel. Az ugynevezett konzumptív hitel, ha még oly kis mértékben vétetik is igénybe, csak romlásra szolgálhat; ellenben a produktív hitelnek jó számítás és okszerű gazdálkodás mellett üdvös eredményei sohasem maradnak el, előbb-utóbb bőven jutalmaz.

Hiába igyekszik a magyar kisirtokos saját jövőjének biztosítására, a hazai, mezői gazdasági állapotok emelése, továbbá adózó erejének növelése ezéjából új alapokra fektetni gazdaságát, mikor a mindezeket feltételező gazdasági rendszer behozatalára a szükséges eszközt — értjük a pénzt — meg nem kaphatja. Nálunk a kisgazdán pillanatnyi megszorulás esetén senki sem segít. Más államokban, hol a reálhitel jól van szervezve, ily esetekben az ugynevezett „credit agricole“ roppant hasznára van a gazdaközönségnek, mert ellátja azt az egyes termelési ágak megkezdéséhez vagy folytatásához szükséges előleggel, — melyet aztán a nagyobb jövedelemből részletenként visszafizethet.

Nálunk a kisgazdák legfőképp a nyári időszakban, a mikor már nincs mit elad-

niok, jutnak a leggyakrabban pénzzavarba. A jövő termés reményeivel állnak szemben, de nem képesek a folyó kiadásokat viselni s a még szükséges munkáltatást elvégeztetni. Ilyenkor olesó hitel, ugynevezett avance-ok könnyen segíthetnének rajtuk s nem kellene mégálló terméseiket lekötöniök vagy olesón eladniok.

Segíteni kell tehát a bajon annál is inkább, mert napról-napra hangosabbak a panaszok, mindinkább érezzük égető szükségét mezőgazdaságunk ápolásának. A kisirtokos és földmívelő osztály a magyar birodalom népességének egy harmadát képezi; ennek legfontosabb érdekeit felkarolni annyit jelent, mint az ország anyagi jólétét elősegíteni s összes közgazdasági állapotainkat biztosabb alapokra fektetni. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha a jelenkor egyik jelszavát: az önségélyt írjuk zászlónkra, s annak segélyével megteremtjük azt az eszközt, melyre oly nagy szükségünk van.

Fővárosi levél.

Budapest, 1895. augusztus 1.

A budapesti riporterek nagyobbrésze szabadságon van. (Kivéve azokat, akik párbaj, vagy sajtóvétség miatt hűvösön esücsülnek.) Az itthon maradtak szenzáció után kapkodnak, de rendesen egy egy tál hizott kaesát fognak.

Engem is meg fog a köruton egy ismerős riporter: — Hopszá pajtás! Előbb ki nem eresztlek

TÁRGZA.

Egy dal miatt.

Irta: Balék Jónathan.

„Mély megdöbbenéssel vettük és adjuk olvasóinknak a lesújtó hírt, hogy Kálmán Károly városunk legnépszerűbb alakja, a fényes tehetségű ifjú. Sárberék fürdőn e hó huszadikán, szíven lölte magát. Tettének oka ismeretlen.”

Ez volt írva a „Nagyszombati Tárogató” egyik számában, ökölnyi nagyságu betűkkel, a táviratok rovatában. Nagy volt a részvét városszerte. Megindult a találgatások hosszú sora, ami igen természetes is volt, hiszen a megboldogult nem hagyott hátra semmiféle iratot, a mely végzetes tettét megfejtethette volna. Asztalán csak egy növjegyet találtak, a melyre „Csak egy kis lány van ezen a világon” ezimű nótának egy versszaka volt fölírva. Ettől bizony nem lett okosabb senki. De Pista, a hetyke bajszu jogász, aki Kálmánnak kebel-barátja volt, erősen állította, hogy ez a nóta a Kálmán életében igen nagy szerepet játszik, s hogy ez volt a tragédia indító oka is. Kutatni kezdett, még pedig sikeresen, mert rövid idő alatt megtudta az egész dolgot, melyet nekem, három évvel később, egy esős novemberi délután el is mondott.

Három év telt el azóta, hogy a szegény Kálmánt eltemettük. Tudod, úgy történt a dolog, hogy Kálmánt bemutatták egy májálison Sárközi Rózsikának — kezdő beszédét Pista. Aztán a mi minden halandóval megiesik néha-napján, szerelmes lett a fiú Rózsikába, aki szörnyű kaczer lánka volt. Hogy beleszeretett, azon nem esodálkozom egy cseppet sem, hisz’ a város valamire való fiatal embere megeselekodte ezt a hasznos dolgot. Szatán Rózsika a szerfelett csinos teremts volt.

Mikor délután, a kis jukker-koesijával végig robotgott a piacon, s em egy tüzes pillantás kísérte utjában. De senki oly szenvedélyesen nem nézett rá, mint Kálmán. S lehet, hogy épen azért lett oly halálosan szerelmes Rózsikába, mert mélyen bele talált nézni ég fekete szemibe.

A látogatások a Kálmán részéről, mind sürűbbek lettek. Rózsika, ha a többiek fölött nem is tüntette ki őt, de legalább nem hanyagolta el. Biztatásnak vette-e, vagy sem, azt nem tudom, de annyi bizonyos, hogy idejének legnagyobb részét a lány mellett töltötte el. Már egy emlegették őket, mint jegyeseket, amikor egyszerre csak ott termett Mányoki Ottó huszárőrhadnagy. Nem volt ugyan csinos alak, de a huszár uniformis a leánynak még is inkább imponált, mint a tavaszi zsakett ruha. Volt a huszárnak egy nagy előnye Károly felett. Értett a nők nyelvén. Tudott nekik kedves, tetsző dolgokról esovegni, úgy, hogy pár nap alatt a szegény Kálmán a „tartálék udvarlók” közé volt be-

sorozva. Rózsika a szépen zongorázott. Mányoki értett a hegedűhöz és így a zene is közelebb hozta őket egymáshoz. Egyszóval, a huszár romléptekkel hódította meg a kis Rózsika szívet.

A júliusi nap sugárözönét egész erővel küldötte le a kiaszott földre. Az ember elepedve vonult a fák árnyai közé. Kálmán kifogástalan szalonruhába öltözve ment Rózsikához. Arezán ünnepélyes komolyság ült, látszott rajta, hogy fontos dologra készül.

Rózsika ott ült a zongora mellett és szeméi révetegen nézték a függöny nyílásán áttánczó nap-sugarakat. Kezei pedig néma lemondással lógtak le mellette. Észre se vette Kálmán beléptét. Atostek a formászerű üdvözléseken s közönyös tárgyakról kezdettek beszélni. Szóba kerültek a legújabb magyar népdalok. Kálmán kérte, hogy játszaná el neki „Csak egy kis lány van ezen a világon”, akkor meg az népdalt.

— Oh, az nagyon szentimentális, aztán nem is tudom kotta nélkül. Inkább valami mást. Például eljátszom a „Madarász keringőt” — ajánkozott Rózsika. Jól tudta, hogy ezt a valsezt Kálmán nem szereti. Pillanatnyi kinos esönd állott be, s mindkettőn kényelmetlenül feszengtek ülőhelyeiken. Ekkor rontott be nagy garral a szobába Mányoki.

— Tudja-e mit hoztam Rózsika? Hoztam egy új magyar-népdalt. Kérom játsza el? — Eseggett a huszár.

körmeim közül, míg nem közölsz velem valami érdekes hírt.

No, ha csak ez kell, ilyenkor mindig szolgálhatok. Karon fogom az én riportteremet s kezdem az újdonságokat felsorolni:

„A lipótvárosi bazilikát megvette a „Haas és Deutsch“ cég 4 millió forintot. (Más.) Ferdinánd bolgár fejedelem lemondott s utódjának gróf Zichy Jenő van kiszemelve. (Más.) Kossuth Ferenc legközelebb belép a néppártba . . .

— Elég, elég! — s az én emberem úgy elűnt oldalán mellől, mintha ott sem lett volna.

Az efféle kaesák most nem tartoznak a ritkaságok közé. Megszületnek azok kávéházban, vendéglőben, uszodában, szóval mindenütt, ahol emberek megfordulnak.

Vannak azonban veszedelmes és komoly kaesák is, melyek rövid távú irat alakjában jelentkeznek. Afféle anyós telegrammok ezek s így szólnak: „Holnap délben érkezem.“

Képzhetni a megszeppent férj örömet, mikor kiskü, hogy az egész csak egy kaesa, egy jux, a mit valami jóbarát engedett meg magának.

A székes fővárosban még mindig érezhető a holt szezon. Van itt ugyan eleve elég, de azért nagyon is meglátszik, hogy ez nem rendes képe a székes fővárosnak.

Az emberek lankadtan mozognak a rettentő melegben. Ennek a kabai néni örvend legjobban, mert jelszavát gyakran emlegetik a férfiak, kíváncsian olvasva a következő plakátokat:

— Kőbányai polgári részv. serfőződe. —

Friss csapolás.

Szent-István sör és polgári sör.

Gr. Károlyi Gáborka is szorgalmasan fogyasztja a polgári serfőződe kellemes ízű komlóját a városligeti söresarnokban. A nemes szívű gróf roppant bőkezű. A városligeti apró fuesskák között annyi „sós kiflit“ osztogat szét, hogy az ember önkénytelenül is arra gondol, nem-e kap szubvenziót a pékipar testülettől.

Még csak a budapesti szép leánykákról kellene röviden megemlékezni. Ah, isten tudja hol, merre nyargalnak ők! — Azért oly lehangolt itt minden.

Szó sincs róla, maradt azért sok szép lány Budapesten, de az itthon maradtak többnyire legyező és napernyő nyelven beszélnek.

Ez a nyelv pedig kissé nehezebb, mint a chinai.

Reim Lajos.

S Rózsika anélkül, hogy megnézte volna a darab címét, játszani kezdett. Kálmán az első akkordoknál fölismerie a dalt, az általa előbb eljátszásra kért, de visszautasított dalt. Tenyerébe hajtotta fejét és zokogott, sirt, mint a gyermek. Siratta elmult, elveszett boldogságát, szerelmét. Aztán boesánatot kért, köszönt és távozott. S így maradt el, a miért tulajdonképpen jött, a nyilatkozat.

Utközben, mint valami Bethoven gyszindulót dudolta, szomorúan, lehorgasztott fejjel: „Csak egy kis lány van ezen a világon.“ Hazament, pakkolt és elutazott Sárretra, ahol mint te is tudod, szíven lötte magát.

Következő napon a „Nagyszombati Tárogató egy napi hírből emlékezett meg temetéséről:

„Kálmán Károly városunk legnépszerűbb alakjának temetése a tegnap folyt le, óriási részvét mellett. A koporsót számos koszoru borította, melyek közül kiválóan feltűnt egy nefelejtiskoszoru, gyöngyvirággal diszitva. A szóles kék szalagon a következő felírás volt olvasható: „Hú barátjuknak, Sárközi Rózsika és Mányoki Ottó.“ Nyugodjék békével!“

Aztán napirendre tértek fölötté, s azt hiszem, hogy maga Rózsika se tudja, hogy Kálmán halálát egy kóta okozta.

Tanügy.

Helyes-e a jutalmazás a népiskolában?

Irta és a kézdijárási tanítói köri gyűlésen felolvasta Kiss Jenő a k. j. t. kör elnöke.

(Folyt. és Végo.)

Miért és kit jutalmazunk.

A jutalmazás ezúttal vagy az, hogy az illető ismert jó tulajdonait jövőre is biztosítsuk; vagy az, hogy azt fokozzuk, vagy végre az, hogy hasonló jutalmazásra méltó törekvések utánzására másokat is serkentsünk. Épen ezért nem jutalmazuk a lángészt, vagy azt, ki jó tehetség mellett csak kötelességet teljesít, hanem igen is jutalmazuk a szorgalmat, erős törekvést, jó magaviseletet; igazmondás, rendszert, tisztaság e szempontból szintén figyelmet érdemel; szóval, jutalmazunk oly erőnyeket osztályonként, a melyeknek követését minél több tanulóra nézve szükségesnek látjuk. Most csak az a kérdés merülhet fel, hogy

Mi legyen a jutalmazás tárgya.

A jutalom tárgyának a jutalmazandó cselekedeteivel szoros összefüggésben kell állani, minden esetre olyannak kell lenni, a mely tovább haladásra serkenti a tanulót; e célból leginkább megfelelnek a jó könyvek.

A ki a történelem tanulásánál fejtejt ki következetesen nagy szorgalmat, annak történelem, a másnak, ki tán a rajzolás terén mutat fel nagyobb eredményt, egy rajztömb, körző stb. adandó.

A pénz-jutalom elvetendő, mert a gyermeknek gyakran a rossz irány feltalálására nyitja ki az ajtót.

A szegényebb fiuknak egy vagy más ruhadarab előnyösebben adható, mint a pénz, mit ha adunk is, akkor is posta-takarék-pénztári könyvecske alakjában adjuk, hogy ez által is a takarékosagra szoktassuk a tanulót.

Külső jutalmak, kitüntetések, tanórközben arany-könyvbe való beírás, rangfokozat szerint ültetés, jelvények, képek osztogatása káros, mert a gyermekben könnyen azt a felfogást érelik meg, hogy nem önmagokért neveltetnek, hanem díjazandó munkát végeznek.

Ha tehát a gyermek nemes és jó tetteinek egész sorozata alapján vált érdemessé a jutalomra, azt mindig csak óvatosan adjuk és soha övközben.

Ha nem vagyunk meggyőződve egészen arról, hogy a gyermek valóban érdemes-e a jutalomra, akkor inkább ne adjunk, mert ha az érdemest meg nem jutalmazuk is, nem árt annyira, mintha azt érdemtelenre pazaroljuk.

Még csak a tanító igazság szeretetéről lesznek bátor egyet mást elmondani.

Azt, hogy a jutalmazás mint nevelési eszköz bevált a multban és beválk a jelenben is, alig szenved kétséget.

He mégis fordul elő visszásság, a melyek a jutalmazás kérdését felszínre tartják, ez nem annyira a jutalmazás ténye, mint inkább a tanító felületes eljárására vezethető vissza. Legyen tehát a tanító igazságos törvénybírója, mindene iskolájának. A jutalmazás tényét soha se kiesinyelje, ne legyen tekintettel a gazdagságra, előkelő származásra, mérjen kinek-kinek érdeme szerint.

Az erkölcsi tények, erkölcsi elbírálást igényelnek.

A szenge gyermeki kedély, akaraterő, szellemi és lelki képesség támaszt keres a tanítóban, a melybe fogódzva magasra nőhessen.

Igen, nemesak tanítói szigor nevel, de nevel a szeretet, nevel az igazságos jó indulat, a mely a csüggedt felbátorítja, a gyenge képességet esetről esetre haladásra serkenti, az elbizakodottat alkalmas példák felmutatásával megfűkezi; igen az iskola légköre az, a hol az ellentéteknek ki kell egyenlődni, hol az akaraterő irányt nyer, a jellem megtalálja a maga tisztá alapját s ebben pedig a tanító ügyszeretetének, a szeretet és ragaszkodás felköltesének és jutalmazás tényének fontos szerep jut.

Szerény véleményem tehát oda nyilvánul, hogy a jutalmazást mint hatalmas nevelési eszközt jövőre is tartsuk fenn az iskolában, azzal a záradékkal, hogy a jutalmazás ne legyen cél, hanem csak eszköz arra nézve, hogy a gyermek a legfőbb erkölcsi

jutalmát hova tovább mind inkább végzett munkája után lelkiismeretében keresse és találhassa meg, s önmagával csak akkor legyen megelégedve, ha kötelességét pontosan teljesítette.

Irodalom.

— „Az 1884-91-iki magyar szabadságharc története“ ezimű nagy illusztrált vállalatból most jelent meg a 41. ik füzet, amelyben Graetz György a püspöki-kar békékesítését mondja el igen érdekesen, több eddig ismeretlen adat felhasználásával. E füzetben kezdődik el az aradi 48-as ereklye-muzeum nagybecsű képeinek közlése. Ez illusztrációk közül a legtöbb valóságos unikum, a mely még sehol sem volt közölve. A füzet képei egyébként a következők: a honvédség ágyuja, — Guyon Richard tábornoki kinevezése. Guyon Richard honvédsipkája, Tiszti kardok a bécsi nemzetőrségnél, Honvédszár-pisztolyok a börtökkel. Pikéti honvédtábornok az aradi fogságban. Lázár Vilmos honvédtábornok kardbottja. Löw Lipót szegedi főrabbi 1848-ban. Csoóri nemzetőrség zászlaja. Néhonvéd szabadságharc után. Damjanich tábornok díszkardja, gr. Vécsey Károly tábornok levélnéhezéke, Merényi-let Bern ellen.

Újdonságok.

— Égiháboru. Hatalmas vihar dühöngött hét-főn este, mely talán Háromszék megye minden részét s minden lakosát rémületbe ejtette s városunk közelében emberáldozatokat is követelt. Dichardeles Dádó esernátoni illetőségű téglavető cigány nejből s két viruló leányból álló családjával az oroszfalvi határon levő burdjába bujt a vihar elől, hová beesapott egy eltévedt villám s a családfőt nejjével és nagyobb leányával együtt agyonesapta. Most a kisebbik leány siránkozik Fáraó pusztuló ivadékanak sorsa fölött.

— Meghívó a Kézdí-Vásárhelyt szünidőző tanuló-ifjúság által „Szegény tanulókat segélyező alapja“ gyarapítására Kézdí-Vásárhelyt, 1895. augusztus hó 17-én az Uniokerti-szinkörben Molnár Józsiásné Gál Emilia önnagysága Jakab Rudolf ur, kir. tsvzéki elnök, Bartók Károly polgármester ur, védnöksége és Erdélyi Károly, polg. iskolai igazgató ur tiszteletbeli elnöksége alatt rendezendő nyári táncmulatságra. Kezdeté délután 5 órakor.

— Gyilkosság védelemből. Peselneken egy földes ur aratója lefogott, s mint nálunk szokásban van, aratóit dusan meg vacsoráztatta, melyen pálnak is bőviben volt. Nehány berugott arató között dulakodás fejlődött, mely nek hevében egy rovott előéletű napszámos kaszájával oly szerencsétlenül vágta meg Zsidó Ferencet a balezombján, hogy ez elvérzés következtében meghalt.

— Ócska fémmemű anyagok eladása. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarától vett értesítés szerint, a m. kir. államvasutak igazgatósága a budapesti éjszakai főműhelye szertárában a folyó év második felében összegyűlt és nélkülözhetővé váló különböző ócska fémanyagokat értékesíteni ohajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot boesátott ki. Eladandó pedig hozzáférhetőleg mennyiségekben: Sárgaréz-eső 140 q., vörösréz-eső 110 q., fehérrez (pakfong) 1 q., vörös fém 40 q., vörös fém fehér fémmel 75 q., sárgaréz 50 q., tolatyu és csapágy fém-forgács 33 q., gép fém-forgács 120 q., sárgaréz-forgács 9 „q. vegyes fém-forgács 300 q., vörösréz-forgács 150 q., fémsalak hamu 40 q., telep-iszap 1 q., vörösréz kup sárgarézrel 30 q., vörösréz-lemez 320 q., tört vörösréz 100 q., gálvány vörösréz 18 q. Az ajánlatok folyó évi augusztus hó 27-én déli 12 óráig nyujtandók be. A pályázati feltételek a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők.

— „Millennium“ név alatt az államvasutak fen hatósága és annak budapesti városi menetjegyi-irodája vezetése alatt egy olyan vállalat alakult, mely a jövő évben Budapesten tartandó ezredéves országos kiállítást meglátogatók részére módot nyujt kedvezményes vasuti utazásra és mérsékelt áru már most biztosított elszállásolásra és ellátásra és pedig ez utóbbit az összes előkelő vendéglőkben és kávéházakban úgy a főváros, mint a kiállítás területén.

Összköltségek a vasuti menetérti jeggyel és 2, 3, 4, 5 napi teljes ellátással 12 frttól felfelé. A másik figyelemre méltó előnye a fenti vállalatnak az, hogy a kikübszáradó fűzetek kiegyenlítésére részletfizetést köt ki, illetve enged meg. Különben fölvilágosítást ad és aláírásokat elfogad ifj. Janesó Mózes nyomdatulajdonos.

— **Családirtás.** Egy ujbéti eszmádia, ki életében a Gucker Ferencz névre hallgatott, valószínűleg anyagi zavarai miatt nejt s őt kiskoru gyereket hol revolver lövésekkel, hol fejse csapásokkal kegyetlenül kivégezte, aztán saját magát lötte föbe. Jelenleg még életben levő 12 éves leánykaja — ki szintén sebesülten fekszik — beszéli e rémes tett epizódjait.

— **Berlini katonai meghatalmazottunk.** A hadsereg rendeleti közlönyének utóbbi száma szerint Schönbürg Hartenstein Alajos herezeg vezérkari őrnagyot a berlini nagykövetséghoz katonai meghatalmazottá nevezték ki.

Különfélék.

— **A kiállítók zaklatása.** Az ezredéves kiállítás igazgatósága arról értesült, hogy egyes kötes értéktől egyének, vagy irodák közlevekben utaznak a kiállítókra s mindenféle képtelen előnyök biztosítása érdekében akarják a kiállítók hiszékenyebb és tapasztalatlanabb részét engasztalni. Az igazgatóság felkéri az összes kiállítót, hogy minden ilyen kétes értékű és gyanús felszólítást vagy ajánlatot küldjön be mindjárt az igazgatóságnak a megfelelő intézkedések haladéktalan foganatosíthatása céljából.

— **Juhász-kunyhó a kiállításon.** Breznóbánya szab. kir. város az ezredéves kiállításon érdekes módon vesz részt. Egy juhász kunyhót épít, híven a felső vármegyékben levők mintájára, abban állítja ki és árusítja el a felvidéken készült turót és sajtokat s mutatja be a juhászok viseletét bábkon. A kunyhó a kiállítási falu szélén épül.

— **Kiállítási állás közvetítő.** Az ezredéves kiállítás igazgatóságának több konkrét esetből tudomására jutott, hogy a fővárosban létező zugirodák és az ezek szolgálatában álló zugirások szegény emberektől pénzt csikarnak ki azzal a biztatással, hogy a kiállításon állást biztosítanak a számukra. Az igazgatóság szükségesnek tartja az érdekelteket arra inteni, hogy efféle szédeltéseknek föl ne üljenek. Minden ily intézeti, vagy privát zsarolás a rendőrségnél, vagy a kiállítás igazgatóságánál azonnal bejelentendő.

— **Daniel Ernő kereskedelemügyi miniszter,** az ezredéves országos kiállítás elnöke, majdnem minden héten ellátogat a jövő évi országos kiállítás színhelyére, hogy az ott folyó építkezések haladásáról személyes meggyőződést szerezzen.

— **A régi anyakönyvek lezárása.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter rendeletet küldött valamennyi egyházi főhatóságnak, a melyben felszólítja őket, hogy az általuk, illetőleg közegeik által vezetett anyakönyveket — arra való tekintettel, hogy október 1-én az állami anyakönyvelésekről szóló törvény életbe lép — szeptember 30-án zárják, le és az 1895-ben történt anyakönyvelésekről való másolatokat nem mint eddig szokásban volt, újévkor, hanem már októberben szolgáltatassák be az illető törvényhatóságoknak.

Mezőgazdasági közlemény.

(Folyt. és vége.)

Legközelebb áll a chilisalétromhoz a kénsav ammoniák, melynek értékéről és hasznáról sokat vitatkoztak. Ezen kérdéssel foglalkozik egy nem rég a német könyvpiacon megjelent kis füzetecske is Anonym szerző tollából — „Ammoniak oder Chilisalz-eter? Ein Mahnwort an die Landwirthe Deutschlands”, — mely azt elég alaposan tárgyalja s melyet érdemes elolvasni.

A kérdéssel sokáig nem tudtak tisztába jönni, mert az eredmények igen változók voltak. Néha ugy látszott, mintha a kénsavas ammoniakkal majdnem ugyanazt lehetne elérni, mint a chilisalétrommal, néha pedig ez utóbbival alig lehetett összehasonlítani.

Csak Wagner P.-nek sikerült, mesterileg keresztülvit kísérleteivel, melyeket könyvében: „Die Stickstoff-lungung der landwirtschaftlichen Kulturpflanzen” körülményesen leírt dolgot teljesen tisztába hozni.

Leglényegesebb szerepet játszik itt a talajnak mérszartalma. Ha ez nem elegendő, a kénsavas ammon hatása, chilisalétrommal összehasonlítva esékély; ha a talaj mérszartalma elég nagy, vagy ha a hiányzó meszet márgával, vagy effélével pótoljuk, a kénsavas ammoniak átlag eléri a chilisalétrom hatásának 9 tizedrészét; azaz, ha a chilisalétrommal elért hozamtöbbletet (trigyzatlannal szemben) 100-nak tesszük, a kénsavas ammoniakkal elérhető 90-re tehető.

Ez egy igen fontos, nagy jelentőségű tény, mely általában kihat az ammoniak trágyázására s melyet kivált a mi mérszegény talajainknál szükséges lesz észszerűen felhasználni.

A mérszéknek előnyös hatása az ammoniak felhasználásánál a növények által a legnagyobb valószínűség szerint onnan ered, hogy az elősegíti az ammoniak oxidációját légénysavvá. De ez az átalakulás függ, a mint már Dehérain is állította és Wegner újra bebizonyította, az ammoniak mennyiségétől is. Ha ez túlságosan nagy, akkor az átalakulás légénysavvá lassan megy. A nitrogéntrigyzást tehát nem szabad túlságosan nagyra szabni, a mit megtilt különben azon tapasztalat is, hogy a nitrogén túlságosan trágyázott kalászosok könnyen megdőlnek.

A kénsav s ammoniaknak is van valószínűleg még indirekt hatása kénsavtartalmánál fogva, mely oldhatóbbá teszi a talajban foglalt egyéb növényi tápanyagot.

Az említett két nitrogéntartalmu trágyaszer alkalmazásánál figyelembe kell venni a következőket:

A chilisalétrom vízben könnyen oldható anyag, melynek értékes alkotórészét, a légénysavat a talaj nem képes megkötni. Az eső és hóvíz könnyen kimossa a szántórétögből, úgy hogy lekerül az altalajba s még onnan is eltávozik, ha az áteresztí a vizet, vagy ha a talaj rétegzése olyan, hogy a talajvíz más-hova folyik.

Ha tehát ősszel trágyázunk chilisalétrommal, kivált könnyű homokos talajon, könnyen megesis, hogy a chilisalétrom belőle ki lesz mosva, mielőtt a növény értékesíthetné.

Következik ebből, hogy chilisalétrom inkább fejtrágyának való tavasszal, s hogy ilyenkor sem tanácsos azt mélyebben a földbe vinni, hanem inkább csak felületesen felszórni.

Kötött anyag, vagy vályogtalajnál, melyből a víz is lassan folyik le, bátran bányhatunk a chilisalétrommal s ilyen körülmények között több esetben már ősszel is haszonnal alkalmazták.

Másképen áll a dolog a kénsavas ammoniakkal s általában az ammoniak-vegyületekkel.

Az elegendő anyagot tartalmazó talajok — s ide tartoznak a könnyebb talajfélék is, a homokos agyag-talajok — azon tulajdonsággal bírnak, hogy az ammoniakot megkötik s csak lassan boesátják ismét el azon mértékben, a mint az légénysavvá élegül.

Hogy miféle ammoniak-vegyületek azok, melyek itt a talajban képződnek, azt a tudomány eddig még nem volt képes pontosan megállapítani, de a tény maga kétségtelen, hogy az ammoniak vissza lesz tartva. A kénsavas ammoniából felszabaduló kénsav, a káli és mérszartalmu talajalkatrészekre hat bontólag s ezen tápanyagokat olyan vegyületekké változtatja, a melyek a növények által könnyen felvehetőek.

A kénsavas ammoniak tehát, eltérőleg a chilisalétromtól, alkalmas ősz trágyázásra, a mi azon nagy előnyt nyújtja, hogy a vetés, mert elegendő nitrogén jelenlétben erősebben fejlődik, jobban s biztosabban kitélel. De alkalmas tavaszi trágyázásra is, mert a kénsavas ammoniak átváltozása légénysavvá elég gyors s így a trigya elég gyorsan ható, feltéve, hogy a talajban elegendő a mérszék, melynek lényeges szerepéről már megemlékeztünk.

Azon trágyák, melyekben a nitrogén nem kész ammoniak alakjában, hanem szerves (szénenyrtartalmu) anyagokban foglaltatik, mint a csontliszt, husliszt, bőrliszt, szaruliszt, vérliszt, (száritott-és őrölt vér) az álló trigya és a zöldtrigya, sokkal lassabban ható anyagok, mint a chilisalétrom vagy a kénsavas ammoniak, de más szempontokból is itelen-

dők meg, mint amazok. Hogy hatásuk lassu, annak oka nem más, mint az, hogy nehezen bomlanak fel s hogy csak felbomlásuk alkalmával változik a nitrogén ammoniákká. Az eredeti anyagba p. o. a szarulisztben a nitrogén, nemcsak hidrogénhez van kötve mint az ammoniakban, hanem más elemekhez is s csak akkor, mikor ezeztől elválik, képződik az ammoniak és ebből tovább a légénysav, mely a növény által értékesíthető.

A mikor tehát gyorsan akarunk hatni, p. o. a fejlődésben visszamaradt növényzetre, vagy a növény kezdetleges fejlődését akarjuk siettetni, akkor szerves nitrogéntrigyat nem használhatunk. Ellenben helyén van akkor, ha a talajt nagyobb nitrogénkészlettel akarjuk ellátni, ha nem kívánunk gyors hatást, hanem inkább olyat, mely hosszabb időre kiterjed.

A szerves (nitrogén)-trigyak egynémelyikével különben igen sokszor még más ezélok is akarunk elérni, mint egyedül a nitrogénpótlást. A szerves anyagok humuszképzők. A humusz sarkalatos fontosságu szerepéről sohasem szabad megfeledkeznünk. Ha valamit a újabb irányok, mely a műtrigyak használatát felkarolták, hibájútló rohatunk fel, az véleményem szerint csak az lehet, hogy most nagyon keveset beszélnek a humuszról. Ideje talán gazdáinkat már jóelőve inteni és figyelmeztetni ezen korszerű következményekre, melyeket a humusz pusztulása, az állótrigya alkalmazásának elhanyagolása okvetlenül maga után von. Talán más alkalommal erről bővebben fogok beszélni. Most befejezésül még csak megemlítem, hogy a mérszék előnyös hatása akkor is észlelhető, ha a fent említett szerves nitrogéntrigyak egyikét alkalmazzuk.

Apróságok.

A ezirkuszban.

A vidéki atyafi ámulva nézi a kóklert, aki egy piramis esueson tótágast áll.

— No, dörmögi, ezt nem tudnám megcsinálni, még ha a fejemre állnék is!

*

Csalfaság.

A férfi rátamad az asszonyra.

— Megesaltál! Örültem szerettelek és most kitűnik, hogy csak 5000 ft hozományod van.

*

A biztosságokáért.

A mama: Pistiko, mikor majd az iskolából haza jössz, menj be a fűszereshoz és végy egy krajczárért krumpliczukrot és tizért szappant.

Az apa: Mire való a krumpliczukor?

A mama: Arra, hogy eszébe jusson a szappan.

*

Elárulta magát.

Egyik tolvaj: Mibe került ez a szép kabát?

Másik tolvaj: Eddig még semmibe, de ha kitudódik, könnyen félőstendőbe kerülhet.

Szerkesztői üzenet.

F. K. igazgató Kovászna. Oly silány, semmitmondó szószátyárságot nem közlünk, főleg, ha az személyes alapon nyugszik. Ha sértetnek érzi magát: indíton sajtó pert és ne bokorból lövöldözzön másra. Ha valami szellemes ríposztot ír, azt szívesen közöljük, de az ilyen „Parasztbecsület”-nek tért nem adunk.

HIRDETÉSEK.

Henneberg-selyem esakis akkor valódi, ha közvetlen gyárból rendelik — fekete, fehér és színeseket — 35 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, esikos, keozkázott, mintázottakat, damasztot sat. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 minázatban sat.) postabér és vámmontesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: **Henneberg G.** (es. k. udvari szállító) selyemgyára **Zürichben**. Svájcba ezimzett levelekre 10 kros levelező lapokra és 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelés-kpontosan elintéztetnek.

Sz. 139—1895.

g. b.

Pályázati hirdetés.

Háromszékvármegye gazdasági bizottsága pályázatot hirdet egy népszerű gazdasági könyv megírására. Melynek a modern mezőgazdaság főbb alapvonalait összevonva, kevés szóval, a kisebb értelmi fokon állók által is könnyen érthető módon kell tárgyalja.

A munka írója terjeszkedjék ki az okszerű földművelés, gazdálkodás mellett a helyes vetés forgóra s arra nézve állítson fel néhány példát.

Tartsa szem előtt a mű megírásánál, hogy 10 holdon aluli kisgazdák és háromszéki viszonyokhoz kell alkalmazkodnia. A munka 3—4 nyomtatott ívvel többre nem terjedhet.

A pályadíj 200 koronában állapított meg. A bírálatot a gazdasági-

zottság kebeléből alakított bizottság teljesíti.

Pályázni szándékozók felhívataknak, hogy pályamunkájukat letisztázva, a szerző nevéttartalmazó jelíggel levélkével a f. évi december hó 30-ig „Háromszék vármegye gazdasági bizottságához” Sepsi-Szentgyörgyre ezímezve nyújtsák be.

A pályadíjat nyert mű minden joga a bizottságra száll.

Háromszékvármegye gazd. bizottságának Baróthon 1895 évi Julius hó 27-én tartott üléséből.

Potsa József,
főispán elnök.

114. 1—

Lapunk kiadóhivatalában

HIRDETESEK

felvételnek.

JÉG-ELADÁS.

Alólirott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy nagyobb mennyiségű jeget szereztem be s a mai naptól kezdve jutányos áron nálam kapható.

Tisztelettel

Csiszár Pál,

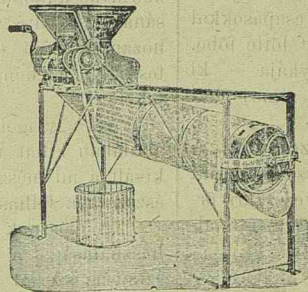
vas- és fűszerkereskedő.

115?

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemez-lyukasztó-gyár.

Gyár: Katona József-utca 8. sz., Margithid és nyugoti pályaudvar közt.

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű:

Trieurök: a konkoly és búkkönynek a buza, árpa vagy rozs közüli kiválasztására.

Trieurök: a zabnak vagy árpának a buza közüli és a gömbölyű magvak ki-

választására.

Lencsetisztító és osztályozó-Trieurök: az árpa kiválasztására és a lencse osztályozására.

Osztályozó-Trieurök.

Szabadalmazott Trieur és osztályozógépek minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. — Elvállalunk Gutjahr és Müller, illetve Mayer rendszerű trieurök csekély költséggel, a trieur beküldése mellett, ezen szabadalmazott trieurökhöz átalakítását

Malom-Trieurhengerek vagy burkolatai, **lyukasztott vagy hasított lemezek** tetszés szerinti anyagban ipari vagy gazdasági célokra.

Arjegyzékek vagg mintakönyvek ingyen s bérmentve küldetnek.

10—10

M. kir. államvasutak.

MENETREND.
PREDEÁL—NAGYVÁRAD.

Keleti vonal.

Érvényes 1895. május 1-től.

Érvényes 1895. május 1-től.

Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Állomások	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	é. 5.08	é. 7.43	d. u. 2.45	Medgyes	ind. regg. 10.55	é. 12.46	
Botfalva	" 5.39	" 8.07		Kis-Kapus (vend., elág. Szob. felé)	é. 11.14	é. 1.00	
Földvár	" 5.58	" 8.23		"	é. 11.29	é. 1.18	
Mogyorós	" 6.17	" 8.43		Tövis (vend., elágazás Arad felé)	é. d. u. 1.10	é. 2.49	é. 7.59
Apáca	" 6.36	" 8.57		"	é. 1.45	é. 3.42	é. 8.06
Köpecz	" 6.55	" 9.16		Nagy-Enyed	ind. 2.11	é. 4.03	
Agostonfalva	" 7.02	" 9.22		Kocsárd (vend., elágazás Maros-	é. 2.56	é. 4.37	
Alsó-Rákos	" 7.19	" 9.38		Vásárhely felé)	ind. 3.06	é. 4.41	
Homoród	" 7.45	" 10.02		Gyéres (elágazás Torda felé)	é. 3.43	é. 5.15	
Kacsa	" 8.02	" 10.15		"	ind. 3.53	é. 5.21	
Bene	" 8.23	" 10.36		Kolozsvár (vendéglő)	é. 5.45	é. 6.45	é. 10.45
Erked	" 8.43	" 10.51		"	é. 6.14	é. 7.00	é. 11.01
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	" 9.12	" 11.16		Nagy-Várad (vendéglő)	é. 10.44	é. 11.17	é. 2.19
Segesvár (vendéglő)	é. 9.13	é. 11.32		"	ind. 11.04	é. d. u. 11.32	é. 2.26
	ind. 9.35	é. 11.39		Budapest	é. regg. 7.00	é. este 6.20	é. regg. 7.25

Expresz-vonat Brassóból ind. 10 óra 19 p. este, Budapestre é. Aradon át 1 10 perczkor.

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

Kézdi-Vásárhely	indul reggel 4.00	délután 10.25	délután 2.37	Brassó	ind. reggel 5.20	reggel 8.50	délután 3.05
Imecsfalva	" 4.17	" 10.38	" 2.54	Szász-Hermány	" 5.35	" 9.09	" 3.24
Páva-Zabola	" 4.34	" 10.51	" 3.11	Prázmár	" 5.53	" 9.33	" 3.48
Kovácsna	" 4.55	" 11.08	" 3.43	Kökös	" 6.04	" 9.46	" 4.01
Barátos	" 5.18	" 11.24	" 4.08	Uzon	" 6.15	" 10.06	" 4.21
Nagy-Borosnyó	" 5.35	" 11.38	" 4.27	Kilyen	" 6.27	" 10.21	" 4.36
Eresztvény	" 5.55	" 11.55	" 4.48	Sepsi-Szentgyörgy	" 6.45	" 10.49	" 5.14
Sepsi-Szentgyörgy	" 6.36	" p. u. 12.25	" 5.28	Eresztvény	" 7.07	" 11.17	" 5.42
Kilyen	" 6.46	" 12.33	" 5.38	Nagy-Borosnyó	" 7.24	" 11.47	" 6.09
Uzon	" 7.02	" 12.46	" 5.54	Barátos	" 7.45	" 12.16	" 6.38
Kökös	" 7.15	" 12.56	" 6.07	Kovácsna	" 8.08	" 12.42	" 7.08
Prázmár	" 7.42	" 1.16	" 6.34	Páva-Zabola	" 8.19	" 1.01	" 7.21
Szász-Hermány	" 8.02	" 1.32	" 6.54	Imecsfalva	" 8.31	" 1.19	" 7.36
Brassó	é. 8.20	" 1.46	" 7.12	Kézdi-Vásárhely	é. 8.45	" 1.37	é. este 7.54

Ny. Ifj. János Mózes-nél Kézdi-Vásárhelytől